

A 80 éves Oltvai Ferenc köszöntése

A magyar tudomány és művelődés legnagyobbjai mellett, akik világszerte ismertté teszik országunkat is, mindig voltak olyanok, akik életükkel, tudásukkal példaadóan szolgáltak egy kisebb közösség, helytállásukkal, tudásukkal éltek, tanítottak és neveltek. Ha visszatérünk szűkebb régióink történetére, nem egy olyan nevet találunk, akiknek élete a tudomány és kultúra tisztelete és aktív művelése jegyében telt el, vagyont nem gyűjtöttek, ám hangyaszigoralmú munkálkodásuk eredményével nemcsak magukat, hanem közösségüket és az országot is gazdagították. Hogy listánk ne legyen túl hosszú, és ne maradjon belőle ki senki sem, csak az első nagyokra gondolunk, a szegedi *Vedres Istvánra*, a vásárhelyi *Szőnyi Bertalanra*, a mákói *Szűrbik Miklósr*a és a szentesi *Kiss Bálint*ra. Szinte egy életen át, városunkban és városunkért dolgozva lettek ismertté országosan is. A magyar művelődés olyan személyiségei voltak, akikre mindig és minden időben szüksége van az országnak, népnek. Öröklények álltak, és vigyázták mindazt, ami érték.

Csak hozzájuk hasonlítható a késői utód, *Oltvai Ferenc*, aki 1947-től napjainkig aktív munkával fáradozik a levéltárért és azért, hogy Békés és Csongrád megye történetéből mihamarabb eltűnjön a fehér foltok.

Feri bácsi (mindannyian így hívjuk) élete nemcsak az alkotómunka, hanem az arra való készség tekintetében is példa értékű számunkra. A kovácsházi kisdíjakot, *Erdei Ferenc* osztálytársát az 1920-as években Makón a legkiválóbb tanárok: *Eperjessy Kálmán*, *Galamb Ödön* és *Tetamanti Béla* tanították. Az egyetemen, *Budapest Málusz Elemér*, *Domanovszky Sándor*, *Hajnal István* és *Cholnoky Jenő* katedrája elé járt. Befejezve tanulmányait, a korabeli országos levéltár ki-váló munkatársai, kitutatói: többek közt *Szabó István*, *Váczy Péter*, *Ila Bálint* és mások készítettek fel a későbbi munkára. Egyetemi diáktársai: *Ember Győző*, *Mérei Gyula*, *Komjáthy Miklós*, *Komoróczy György*, *Sinkovics István*, *Welmann Imre* ugyancsak a minőséget képviselték diákkorukban, amit későbbi tudós pályájuk bizonyít. Tehát kiváló képességű, nagy tanáregyenlőség és remek tehetségű társak mellett formálódott egyénisége, és gyarapodott tudása.

Bár más lehetőségek, például a közhi-

vatalnoki pálya (1937–1938 között mint ADOB-os a VKM-ben dolgozott) közül is választhatott volna, őt mégis a levéltár vonzotta. Így lett 1939-ben Rimaszombaton Gömör megyei főlevéltárnok, majd katonáskodása és a fogság után (Rjazyban töltött két évet) 1947-ben Csanád megyei, 1950-ben pedig szegedi főlevéltárnok.

Visszakerülve, belevetette magát a munkába. Levéltári szervezés, a vele járó mindenféle nyúggal, oktatás az egyetemen, tudományos munka töltötte ki mindennapjait. Mindezek mellett társadalmi, közéleti és közművelési munkára is jutott ideje. Kiegészítette napjait az úszás, nyáron az evezés.

Ha számba vesszük tudósi pályáját, 350 körüli cikket, tanulmányt számolhatunk össze. Levéltár-elméleti és módszertani kérdések, továbbá helytörténeti témák foglalkoztatták. Ma, amikor Battonya történetén dolgozik, még mindig büszke *Szeged múltja írott emlékeiben* című kötetére, és a telepés községekéről írott tanulmányaira.

A filantróp, embert és kutatót szerető levéltáros, aki sosem fáradt el a kutatók kiszolgálásában, és arra is volt ideje, hogy témákra, dokumentumokra hívja fel önzetlenül mások figyelmét, elkészítette az alapeleltárokat és a levéltár fondjegyzékét. Óriási mennyiségű iratot gyűjtött be, megalapozta a levéltár szakkönyvtárát. Ma e munkát több ember végzi, ám nemegyszer kérdésekkel fordulnak a mindig segítőkész, nagy tapasztalatú, idős kollégához, aki délelőtti jeit ma is a levéltárban tölti a Békés megyei társintézmény főmunkatársaként, és gyűjti a Békés megyére vonatkozó adatokat.

Szerencsés ember, aki megkapta a sorsától a hosszú, alkotó élet kegyelmét, és azzal jól sáfarkodik. Ha megpróbáltatások érik, nem kerül szembe a világgal, még idős korában sem perlekedik a sorssal, önmagával és másokkal.

Kedves Feri Bátyánk! Hozzá tartozók, barátok, munkatársak, mindnyájan kívánjuk, hogy legyen erőd és egészség, ahhoz, hogy tervezett és elkezdett munkádat befejezzed, hogy még sokáig jó egészséggel dolgozz közöttünk napról napra.

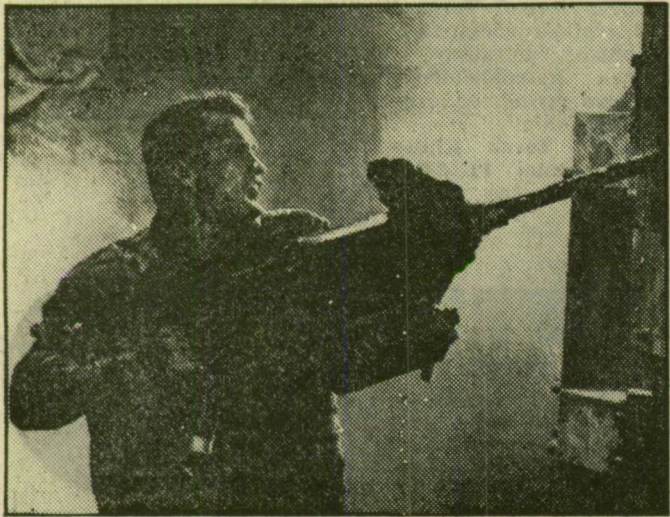
Blazovich László.

*

(A mai napon, 10 órai kezdettel köszöntik az ünnepeltet felolvasó ülés keretében barátai és tisztelői a Móra Ferenc Múzeum dísztermében.)

Filmjegyzet

Schwarzenegger a „zöldpárti”

Ismét nem fiaszkóhoz adták pénzüket és nevüket a sikeres producerek: Mario Kassar és Andrew Wajna. Közönségsikert és szakmai elismerést egyaránt arat a Total Recall, itthon Az emlékmás címmel forgalmazott Paul Verhoeven produkció. (A nyelvi lelemény okán feláldozott fordítói pontosság most is teljesen felesleges, talán egy haszna van, jelesül az, hogy zavarkeltésével megértő gondolkodásra készteti a harmincadik századi álomba ringatott mozinezőt.)

A szellemesen kitalált történet most sem egészen egyszerű. Úgy látszik, a Schwarzenegger-stáb kedveli a komplikált idő- és narrációs szerkezeteket. Már a Terminátorban sem volt egyszerű belátni, hogy hogyan mentheti meg valaki egy még ki nem robbant háború után egy hazafi életét, ha az a saját fia, ki még meg sem született, és önmaga áldozatul esik a küz-

delemben. Most pedig egy pillanatra azért bizonytalanodunk el, mert nem tudjuk, a jó azt álmodja-e, hogy gonosz, vagy a gonosz azt, hogy jó, vagy senki sem álmodik semmit, csak miniket rintgat el a holland-amerikai rendező.

A történet persze nem csalafinta. A Marson kényrként uralkodó kormányzó legjobb biztonsági embere a szabadságharcosok vezetőjének nyomára akar jutni. Emlékeztetőrlést hajtat végre magán, hogy egyszerű földi építők munkásként juthasson el odáig, hogy egy mesterséges emlékgyártó cég — a Memória — szórakoztató programjaként kaphasson meg egy marsbéli titkos ügynök szerepét, amelynek során minden égen volt technikáját látva vetve — de az ellenállók bizalmát is megnyerve — elvezesse a háttérben megbújt gonoszokat a felkeiük fészékéhez. Az új szerepben is mindenben keresztül-

lát az ügynök, felismeri, ki-nek az oldalán áll, így aztán borotvaélen táncolva bár, de igazságot és levegőt szolgáltat a Marson.

Mert, a film kimondatlanul ugyan, de nagyszerű propaganda alkotás: környezetvédő film a javából. Nemcsak az „ép testben ép lélek” igazságát sugallja a kitűnő fészereplő páros. Schwarzenegger oldalán — ha nem is a jó oldalon — a csinos sportladyt, Sharon Stone-t üdvözölhetjük. További tudatos állásfoglalásnak is tanúi lehetünk bioszféránk védelmével kapcsolatban, a Marsra transzponálva e planéta gondjait. A nyomornegyedekben élő sugárfertőzött mutánsok ki-méletlen bemutatása és az életadó légkör nemlétének víziója nem hagy kétséget sorsunk felől, ha nem sáfarkodunk meg gondolatban nyersanyagainkkal, energiáinkkal, vitális értékeinkkel. A légitka bolygó felszín szörnyű állapotában hőseinkkel együtt lélegzünk fel, amikor gejzirként tör elő az oxigén-dús levegő, a halott kráterekből a diktátor bukása után. Megnyugszunk, amikor a mindenkinek otthont adó természet kozmikus viharral nyitja meg, dönti ki a gettók, karanténok falait.

A fő tevékenységükkel is környezetvédő programjukat bizonyító szponzorok, a Philips, a Coca-Cola, a Fuji film nem számított rosszul, amikor a Total Recall-ra figyel fel. Parádés, szellemes, szórakoztató és erkölcsös mese ez: titkos ügynök sztori a Marson. A főhős pedig több, mint a fél közönség vágya és példaképe.

Kránics Sándor

Koncertelőzetes

Bérletes hangversenyek

A bérletes előadások programját böngészve meg kell állapítanom, hogy az idei koncertévad gazdagnak ígérkezik.

Nógrádi Lászlóné (a szegedi Filharmoniai Kirendeltség vezetője) szerint a pénztelenséget ők is erőteljesen érezték, ezért határoztak úgy, hogy inkább csökkentik a koncertek számát, de színvonalas programot és neves előadóművészeket hoznak a közönségnek. A többletköltségekkel nem akarják a közönséget terhelni, de a bérletek árát átlag 80-90 forinttal így is emelni kellett. Ez évben 15 hangversenyt szerveznek, ami héttel kevesebb a tavalyinál.

A felnőtt bérletek első előadása októberben lesz, ahol Mendelssohn *Éliás* című oratóriumát a Szegedi Szimfonikusok és a Vaszy Kórus mutatja be. Először hallhatjuk Szegeden novemberben az egyre népszerűbb Budapesti Fesztivál Zenekart, akik a párizsi Művészeti Hetek előadandó (Bartók, Balassa, Szőllősy-művek) műsorokkal szerepelnek. Majd ugyanabban a hónapban Kocsis Zoltán játssza Liszt Esz-dúr zongoraver-senyt. Februárban négy koncert is lesz: Oberfrank Géza *Mahler-műveket* vezényel, Wéninger Richárd népszerű szerzők (Bizet, Saint-Saëns, Johann és Richard Strauss, Lehár) darabjait dirigálja, újra hallhatjuk a svájci Walter Chodak zongorajátékát, majd a Liszt Ferenc Kamarazenekar Mozart-est-jét Lukács Ervin vezényli. A márciusi koncerten a Magyar Állami Hangversenye-zenekar *Beethoven-műveket* ad elő. A hangversenyek szolistái között fiatal tehetségek is szerepelnek: Rost Andrea szopránénekes, Kemenes András zongora-, és Keller András hegedűmű-vész.

Az A és B Kamarabérlet két összevont bemutatóján

októberben a Szegeden már jól ismert és népszerű Jean Guillon francia orgonamű-vésszel, májusban a zsinagógában pedig a budapesti vonósokkal találkozhat a közönség. Az A Kamarabérlet januári koncertjén a kolozsvári Ruha István hegedűmű-vész lép fel, majd áprilisban Jeffrey Siegel (USA) zongoraestje következik. A B Kamarabérlet novemberi koncertjét elsősorban a régi zenét kedvelőknek ajánljuk. Az 1977-ben alakult kölni Sequentia együttes, amelynek tagjai vokális és hangszeres virtuózok, középkori zenét játszik. Áprilisban lesz Ránki Dezső zongoraestje.

A középiskolásoknak szóló bérletben a tavalyi 4 helyett az idén csak 3 koncert lesz. A klasszikus művek mellett egy jazz-koncertet is előadnak a diákoknak. Az általános iskolások részére szervezett 3 koncerten a Szegedi Rézfúvósok, a Dehreceni Utóegyüttes és a Szegedi Szimfonikusok próbálják megsergetetni a legfiatalabbakkal a komoly zenét. Bérletek a Klauzál téri irodában kaphatók.

A Weiner Kamarazenekar „Mesterbérlet” sorozatának minden előadásán telt ház volt tavaly. Menedzserük, Hrabovszky András erre az évadra is szép programot mutatott. Őt koncertjük mindegyike tartogat valamilyen érdekességet, meglepetést. Októberben Ruha István (Kolozsvár) és Szecsődi Ferenc Haydn- és Mozart-műveket hegedül. November elsején a színházi hagyomány folytatásaként Mozart Requiemjét mutatják be hallottak napja tiszteletére. Decemberben a szovjet csellóművész Fejgin és szegedi művészek (Felletár Melinda, Delley József, Bódás Péter) közreműködésével hallhatjuk Boccherini, Händel, Csajkovszkij és Frank Martin műveit. A legizgalmasabbnak a márciusi koncert

ígérkezik Arányi-Ascher György Concertino című művének ősbemutatójával és Cimarosa D-dúr kettősversenyével, melyet Matúz István és Lass Zoltán szólaltatnak meg fuvalán. Az áprilisi koncert vendégművésze a svájci Luc de Voss zongoraművész lesz. A hangverseny érdekessége Krausler-Huszár Bécsi szvitjének ősbemutatója. Az érdeklődők a színház Kárász utcai jegyirodájában 500 forintért vásárolhatnak bérleteket.

A Canticum kamarakórus 4 koncertből álló bérletet hirdet a tavalyihoz hasonlóan. Az októberi hangverseny azzal a programmal lépnek a közönség elé, amellyel később a spanyolországi Tolosában indulnak egy nemzetközi versenyen. Az idén is lesz karácsonyi koncert decemberben, tavaszi hangverseny márciusban és nyáresti muzsika, amelyet remélhetőleg sikerül a városháza udvarán megtartani. Jegyek a Családi Intézet irodájában kaphatók (Tisza Lajos krt. 58.).

Az idén a Vaszy Kórus (Gyüdi Sándor vezetésével) is rendszeresen szervez koncerteket, mivel a Filharmonia szervezésében csak egy fellépésük van és nem akarják megfosztani a közönséget a rendkívül költségesen előállítandó oratórikus művektől. Így decemberben Haydn Szent Miklós miséjét és Puccini Messa Di Glóriáját mutatják be. Márciusban a kieli vendégzsereplés műsorát (Rossini Unnapi kis mise zongorás és harmonikus kísérettel) először a szegedi közönség hallhatja. Május végén Pál Tamás vezényletével és a Szegedi Szimfonikusok közreműködésével G. Faure Requiemje hangzik majd el.

(gresó)

Könyv jelző

könyvről, hogy ha ezt könyvben kell a „szépek” tudomására hozni, akkor né-tán nem is tudnák, hogy milyen a nőies nő? Lesz, aki hiúságból nem veszi kezébe Grant könyvét? Szerintem nem árt, ha tisztában vagyunk e kérdéskör lírai foglalatba öntött tudományos fejtegetéseivel. A mottóból: „... Végső soron semmi sem számít, csak az, ha rá-nézhetünk valakire vacsora közben, vagy ha megfordulunk az ágyban — ő ott van. Enélkül nem vagyunk nők...” (Bette Davis).

H. G. Wells: Szörnyetegek szigetén. Edward Prendick ifjú angol természettudós egy tengeri útnán hajótörést szenved. Sikerül valami sziget-re kapálóznia, amelyről még nem tudja, telistele van szörnyetegekkel...

Schirilla György: Az élet patikája. A szerző neve, azt hiszem, mindenkinek összefonódik a Duna jégtáblái között úszó emberrel. Korunk hőse a sportoló? Nemrégiben az aranyér elleni kenőcs felfedezőjeként üdvözölhetjük. Erről s még számos érdekes témáról szól könyve: Miért köhög a nyúl?, Mindenki a saját csontja kovácsa.

Dr. Albert Schall: A vízgőgyász ABC-je. A víz-és növénygyógyászat a legtermészetesebb gyógymódok egyike. E témával kapcsolatban ad hasznos tanácsokat és útbaigazítást Schall könyve.

Mesekönyvek: Arany László: A kismalac és a farkasok (Pargay Attila rajzaival). Benedek Elek: Az aranyszörű bárány. Marie — Claude Manchaux: Nekem két születésnapom van.

K. Daday Enikő—Pataki Mária: Kezdd háziasszonyok könyve. Többek között a házépítésről, a lakberendezésről, a háztartási munkákról ír a szerzőpáros, illetve azon tudnivalókról, melyekkel nem kell foglalkozni.

Oroszlánok. Az állatkör-kökről szóló természettudományos sorozat első kötete nagy élményt nyújt a fiatal olvasóknak színes és jópofa képeivel, illusztrációival és könnyen érthető szövegeivel.

Martyn Barmwell: Közetek és ósmaradványok. A könyv egyben mesél, kérdez (és válaszol) földünk múltjáról, talányairól. Tizen-éveseknek is ajánlható.

Napról napra (Tiniévkönyv 1990/91-es tanévre). Benne pályázati kérdések és nyere-mények, titkosírások, képregények.

B. Méhes Vera szövegei Kiss István rajzaival: Nagybetűről kisbetűre. A szerzők állítják, hogy könyvükből segítség nélkül megtanulhatnak olvasni a gyerekek.

Rácz Endre—Takács Etel: Kis magyar nyelvtan. A 8. kiadás lényeges átdolgozás után került a boltokba.

Magyar Ki kicsoda? — 1990. Nevek és életrajzi adatok segítik a művészetek, a politika és számos más terület fontos személyiségei közti tájékozódást.

P. Sz.